

22.1.2015

Asianumero 2014-00344

Viite Sisäministeriön lausuntopyyntö SMDno-2014-2963

Asia

Lausunto luonnoksesta turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston kansalliseksi toimeenpano-ohjelmaksi 2014-2010

Kirkkohallitus kiinnittää huomiota tai toivoo muutosta toimeenpano-ohjelmassa seuraaviin kohtiin:

1.1.1 Erytistavoite 4

Oikeudenmukaisen vastuunjaon toteuttamiseksi Suomen on tärkeää osallistua EU:n yhteisvastuullisuuteen erityisesti turvapaikkapolitiikan alueella, jotta EU:n eteläisten valtioiden vastuulle ei jäisi kohtuuttoman suurta taakkaa turvapaikkahakemusten käsittelyssä

4.1.1.

Nuoret pakolaismiehet ovat jääneet paljolti tukitoimien ulkopuolelle. Jos työllistyminen ja opiskelu eivät jostain syystä mahdollistu, seurauksena voi olla vakava turhautuminen suomalaiseen yhteiskuntaan. Radikalisoitumisen tehokasta ennalta ehkäisyä on nuorten miesten tehokas osallistaminen harrastustoimintaan, erilaisiin yleishyödyllisiin aktiviteetteihin esimerkiksi vapaaehtoistyön alueella, koulutukseen, työharjoitteluun ja työelämään.

Vastaanottokeskusten henkilöstöresursseja on kavennettu ääriarjoille, mikä on kuormittanut jäljelle jäänyttä henkilökuntaa huomattavan paljon. Keskusten asukkaat eivät enää kaikissa keskuksissa saa niitä peruspalveluja, joita vastaanottokeskuslain mukaisesti tulee tarjota. Henkilökunnan aika riittää hädin tuskin arkirutiineista vastaamiseen. Tästä johtuen on erittäin välttämätöntä suunnata resursseja riittävän henkilöstön palkkaamiseen. Asukkaiden haavoittuvuus voidaan havaita vain siten, että henkilökunnalla on riittävästi aikaa asukkaille. Vain osaavaa henkilöstöä lisäämällä voidaan mahdollistaa turvapaikanhakijoiden traumakokemusten tunnistaminen ja haavoittuvuus mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Turvapaikanhakijoiden hajasijoitusmalli edellyttää myös vastaanottokeskustyöntekijöille lisäresursseja, koska työssä välttämättömät kotikäynnit saattavat ulottua laajalle alueelle ja vievät aikaa. Vastaanottokapasiteetin joustavuutta kehitettäessä tulee huolehtia henkilökunnan osaamisen säilymisestä.

Oikeusapujärjestelmän laadukkuuden parantaminen on ajankohtainen ja tärkeä tavoite. Toimijakentälle on ilmaantunut lakimiesyrittäjiä, joiden toiminta on eettisesti kyseen-

alaista ja joiden tuntemus pakolaisoikeudesta on riittämätön. Laadun seurantaan tulee suunnata varoja, samoin kuin lakimiesten kouluttamiseen.

4.2.2.

Kotouttamisprosessissa ei ole kiinnitetty huomiota uskonnon rooliin. Kotouttamisprosessissa tulee turvata uskonnon harjoittamisen tarpeet. Samoin kotouttamistoiminnassa olevien työntekijöiden uskonnollista lukutaitoa tulee parantaa. Uskonnolla on suuri merkitys Suomeen tulevien ihmisten elämässä, ja viranomaisten on tarpeen oppia tunnistamaan tämä asia. Uskontoneutraalisuus ei ole universaali arvo.

Kirkot ja uskonnolliset yhteisöt ovat tärkeässä asemassa viranomaisten tarjoamien kotoutumis- ja neuvontapalvelujen täydentäjinä sekä yhteistyökumppaneina palveluja suunniteltaessa ja toteutettaessa. Ne tulee mainita kansalaisjärjestöjen rinnalla. Kotoutumista edistävissä toimissa tulee ottaa huomioon kaksisuuntaisuuden merkitys. Resursseja tulee suunnata yhteiskunnan ja sen kansalaisten vastaanottomotivaation vahvistamiseksi ja kansainvälisen vastuun ymmärryksen lisäämiseksi.

Suomen monikulttuuristuminen edellyttää yhteiskuntarauhaa säilyttäviä, ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä, nollatoleranssia rasismia vastaan sekä valtavirtaistettua syrjimättömyyttä. Kotouttamistoimissa tulee panostaa eri väestöosien välisten konfliktien, naapuruussovun ja yhdenvertaisuuden turvaamiseen kaikilla yhteiskunnan alueilla.

4.3.1.

Säilöönottoon ja maasta poistamiseen liittyvissä kysymyksissä tulee aina varmistaa kaikkien maasta poistettavien ihmisarvoinen kohtelu. Tämä on erityisen tärkeää, kun maasta poistettavien palautuksia pyritään tehostamaan. Vapaaehtoisen paluun termiä ei tule käyttää silloin, kun ihmiselle ei anneta muuta vaihtoehtoa kuin paluu.

4.3.2. Kaikkien turvapaikanhakijoiden henkilöllisyyttä ei ole mahdollista selvittää heidän kotimaidensa vaikeiden poliittisten tilanteiden ja turvallisuussyiden johdosta.

4.3.3

Palautusten monitoroinnin organisoiminen on kiireellistä, sillä palautusten seurauksista tiedetään hyvin vähän.

Kansliapäällikkö Jukka Keskitalo

Kirkkoneuvos Pekka Huokuna